

บทที่ 7

คำผสม

ពាក្យផ្សំ (คำผสม)

คำผสมเป็นคำที่มีมากกว่าหนึ่งพยางค์ เกิดจากการประสมสระกับพยัญชนะหลายตัว รวมทั้งเจิง พยัญชนะด้วย จะเป็นพยางค์ที่ซ้อนกัน (ภาษาเขมรเรียกว่า ព្យាង្គតិប្រូតិ) หรือพยางค์ที่เรียงกันก็ได้ รูปแบบการประสมคำผสมนั้น มีหลายรูปแบบ และมีวิธีการออกเสียงแตกต่างกัน

ការเขียนคำผสม (คำที่มี 2 พยางค์)

กรณีที่มีคำ 2 พยางค์ จะมีพยางค์แรก และพยางค์ที่สองหรือพยางค์หลัง (คือ พยางค์แรกเขียนไว้หน้า พยางค์ที่สองเขียนไว้หลัง) ดังตัวอย่าง

พยางค์แรก	พยางค์ที่สอง
សង	ស័យ

การเขียนคำสองพยางค์นั้น จะเอาพยัญชนะต้นของพยางค์ที่สอง เขียนซ้อนไว้ใต้ตัวสะกด ของพยางค์แรก จากตัวอย่าง ตัวสะกดของพยางค์แรก คือ **ង** และตัว **ស** เป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ที่สองจึงต้องกลายมาเป็น ตัวเจิง ที่ซ้อนอยู่ใต้ ตัว **ង** ดังนี้

សង័យ —> อ่านว่า ซ็อง ซัย แปลว่า สงสัย

เรียกการเขียนซ้อนแบบนี้ในภาษาเขมรว่าการเขียนแบบพยางค์ตำรวจ ตัวอย่างเช่น

មួយ ដង	มวย ดอง	—>	ម្តង	มดอง	หนึ่งครั้ง
មួយ យ៉ាង	มวย ยาง	—>	ម្យ៉ាង	มยาง	หนึ่งอย่าง
មួយ នាក់	มวย เนยะ	—>	ម្នាក់	มเนยะ	หนึ่งคน
មួយ ថ្ងៃ	มวย ทง	—>	ម្ងៃ	มง	หนึ่งวัน

วิธีการเขียนคำผสม หรือพยางค์ที่ซ้อนกัน (พยางค์ตำรวจ) จะนำพยัญชนะต้น ของพยางค์ที่สอง เขียนซ้อนไว้ใต้ตัวสะกด ของพยางค์แรก ดังตัวอย่าง

พยัญชนะต้นเป็นเสียงอโฆษะ (ซุดออ) ดังตัวอย่าง

			คำอ่าน	คำแปล
អង + ការ	—>	អង្ការ	อ็อง เกีย	อังการ
កន + លែង	—>	កន្លែង	ก็อน แล่ง	สถานที่, แหล่ง

พยัญชนะต้นเป็นเสียงโฆษะ (ชุดโอ) ดังตัวอย่าง

ទន + លេ	→	ទន្លេ	คำอ่าน	คำแปล
ជញ្ញ + ជាំង	→	ជញ្ញាំង	ตัวน เล	แม่น้ำ, ทะเล
			จญ เจียง	กำแพง, ผนัง

ตัวอย่างคำผสม หรือคำสองพยางค์ ต่างๆ

1. คำสองพยางค์ หรือเป็นพยางค์ที่ซ้อนกัน (พยางค์ตำรวจ)

1.1 พยางค์แรกมีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะอโฆษะ (ชุด ออ) ให้ออกเสียงสระที่นำมาประสมกับพยางค์หลังซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นเจิงพยัญชนะอโฆษะ (ชุด ออ) เป็นเสียงอโฆษะ (ชุด ออ) และถ้าเป็นเจิงที่อยู่ในกลุ่มพยัญชนะพิเศษ 8 ตัวดังที่กล่าวไปแล้วในบทข้างต้น เสียงสระในพยางค์หลังจะออกเสียงตามพยัญชนะต้นของพยางค์แรก ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
បង្ការ	บอ ออ โง - เจิง กอ ออ โร	บ็อง กา	ป้องกัน
បង្កង	บอ ออ โง - เจิง กอ ออ โง	บ็อง กอง	กุ่ม
បង្កំ	บอ ออ โง - เจิง คอ อ้อม	บ็อง ค้อม	บังคับ
អង្ករ	ออ ออ โง - เจิง กอ ออ โร	อ็อง กอ	ข้าวสาร
កន្លង	กอ ออ โน - เจิง โล ออ โง	ก็อน ลอง	ที่ผ่านมา
កម្ពុជា	กอ ออ โม - เจิง โล อา จอ	ก้อม ตาจ	จ๊กแล้ว
ចង្រៃ	จอ ออ โง - เจิง โร ไซ	จ็อง ไร	จัญไร
ចម្រើន	จอ ออ โม - เจิง โร เออ โน	จ็อม เรน	เจริญ
ដង្ហាយ	ตอ ออ โง - เจิง โว อา โย	ต็อง วาย	เครื่องถวาย

1.2 พยางค์แรกมีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะอโฆษะ (ชุด ออ) ให้ออกเสียงสระที่นำมาประสมกับพยางค์หลังซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นเจิงพยัญชนะโฆษะ (ชุด โอ) เป็นเสียงโฆษะ (ชุด โอ) ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
អង្គុយ	ออ ออ โง - เจิง โก อุ โย	อ็อง กุย	นั่ง
អង្គរ	ออ ออ โง - เจิง โก โอ โร	อ็อง โก	ภูเขา
សង្កម	ซอ ออ โง - เจิง โก โอ โม	ซ็อง โกม, ซ็อง กม	สังคม
សង្ឃឹម	ซอ ออ โง - เจิง โค อี โม	ซ็อง คีม	ความหวัง

សន្ទស្សន៍	ชอ ออ โน- เจิง โต อัวะ ชอ	ช็อน คัวฮ	คัชนี
ឆន្ទៈ	ชอ ออ โน- เจิง โต เอียะ	ช็อน เตียะ	ฉันทะ
បន្ទាប	บอ ออ โน- เจิง โต เอีย บอ	บ็อน เตียบ	ทำให้ต่ำลง
សម្ពាធ	ชอ ออ โม- เจิง ไป เอีย โท	ช็อม เปียด	ความกดดัน

1.3 พยางค์แรกมีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะโฆมะ (ชุด โอ) ให้ออกเสียงสระที่นำมาประสมกับพยางค์หลังซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นเจิงพยัญชนะโฆมะ (ชุด โอ) เป็นเสียงโฆมะ (ชุด โอ) ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
ជម្ងឺ	โจ อู โม – เจิง โง อื่อ	จุม งื่อ	ความเจ็บป่วย
ជញ្ជូន	โจ โอ โญ – เจิง โจ อู โน	จญ จุน	ขนส่ง
ជញ្ជាំង	โจ โญ – เจิง โจ เอีย โง	จญ เจียง	กำแพง
ទម្លាយ	โต โม – เจิง โล เอีย โย	ตุม เลียย	เจาะ
ពន្យល់	ไป โน – เจิง โย โล (◌)	ปุน ยวล	อธิบาย

1.4 พยางค์แรกมีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะโฆมะ (ชุด โอ) ให้ออกเสียงสระที่นำมาประสมกับพยางค์หลังซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นเจิงพยัญชนะอโฆมะ (ชุด ออ) เป็นเสียงอโฆมะ (ชุด ออ) ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
ជណ្តើរ	โจ โอนอ- เจิง คอ เออ โร	จน เคอ	บันได
ទន្សាយ	โต โอ โน – เจิง ชอ อา โย	ตน ชาย	กระต่าย
រណ្ត	โร โอนอ – เจิง คอ อื่อม	รน คื่อม	ดู, ค่า
រណ្តៅ	โร โอนอ – เจิง คอ เอา	รน เคา	หลุม, ฐ, โพรง
លម្អ	โล อู โม – เจิง ออ ออ	ลุม ออ	ความดี, ความงาม

2. คำสองพยางค์ ซึ่งไม่ใช่พยางค์ที่ซ้อนกัน

2.1 คำที่พยัญชนะต้นของพยางค์ทั้งสองเป็นพยัญชนะอโฆมะ (ชุด ออ) ให้ออกเป็นเสียงอโฆมะ (ชุดออ) ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
กักร	กอ ออ – กอ ออ โร	กอ กอ	ตะกอน
บบูร	บอ ออ – บอ โอ โร	บอ โบ	ริมฝีปาก
กฺโร	กอ เจริง โร ออ – คอ ออ ซอ	กรอ คาส	กระดาษ
กฺโร	คอ เจริง โร ออ – คอ แอ คอ	คฺรอก แคต	ลอยไป
กัณเฑาะ	กอ อ้อม – นอ เออ คอ	ก้อม เนด	กำเนิด

2.2 คำที่พยัญชนะต้นของพยางค์ทั้งสองเป็นพยัญชนะ โฆษะ (ชฺด โอ) ให้ออกเป็นเสียง โฆษะ (ชฺด โอ) ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
จึจึ	โจ โอ-โจ อี กอ	โจ จิก	ชูดอก
ตโต	โป โอ – โป แอ	โป แป	แพะ
กฺโร	โป เจริง โร โอ – โด อี โม	โป ลิม	รุ่งอรุณ, เช้าตรู่
คัณ	โก อุม – โน อู โร	กุม นู	รูปวาด
คัณ	โจ อุม – โน อุม	จุม นุม	ชุนนุม, ประชุม

2.3 คำที่พยัญชนะต้นของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะอ โฆษะ (ชฺด ออ) และพยัญชนะต้นของพยางค์หลังเป็น พยัญชนะ โฆษะ (ชฺด โอ) ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
อึเเกาะ	จอ อ้อม-โป อีว	จ้อม ปีว	เฉาะ, จำพวก
บฺร	บอ เจริง โร ออ – โด อีย	บรอก อีย	ปะทะ
กฺโร	กอ เจริง โร ออ – โป เออ	กรอก เปอ	จระเข้

2.4 คำที่พยัญชนะต้นของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะ โฆษะ (ชฺด โอ) และพยัญชนะต้นของพยางค์หลังเป็นพยัญชนะอ โฆษะ (ชฺด ออ) ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
อึเเกาะ	โร อุม - คอ อีว	รุม คีว	ปลดปล่อย

เขยาะลั	โย โอ-บอ ออ โล (◌ [◌])	โย บ็อล	ความคิดเห็น
ลับเกด	โล อุม-ฮอ อา ตอ(◌ [◌])	ลุม ฮัด	แบบฝึกหัด

3. คำสองพยางค์ ซึ่งเป็นคำยืมมาจากภาษาบาลี สันสกฤต หรือคำที่มาจากภาษาอื่น

3.1 คำผสมที่พยัญชนะต้นของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะอ โฆษะ (ซุดออ) ให้ออกเสียงสระของพยางค์หลังเป็นเสียงอ โฆษะ (ซุดออ) ตามพยางค์แรก ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
ฑารี	บอ อา – โร เอีย	บา เรีย	บุหรี
กุษา	กอ โอะ – โม อา โร	โกะ มา	เด็ก
ธกัธ	จอ ออ – รอ อา- จอ ออ โร	จรา จอ	จราจร

3.2 คำผสมที่พยัญชนะต้นของพยางค์แรกเป็นพยัญชนะโฆษะ (ซุด โอ) ให้ออกเสียงสระของพยางค์หลังเป็นเสียงโฆษะ (ซุด โอ) ตามพยางค์แรก ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
จาบาร	โต เอีย – ฮอ เอีย โน	เตีย เอียน	ทหาร
วิบาร	โว อี – ฮอ เอีย โร	วี เอีย	วิหาร
จัมบาร	โจ อุม-ฮอ เอีย โน	จุม เอียน	ก้าวเดิน

3.3 นอกจากนี้ คำยืมที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต ให้ออกเสียงสระตามเสียงของพยัญชนะที่นำมาประสม ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
ษบกา	โม โอ - ฮอ อา	โม ฮา	มหา
รงฺฆา	โว โอ โง- ฮอ อา	วง ซา	วงษา
สุริยฺสู	ฮอ โอะ-โร อี โน	โหะ ริน	สุรินทร์

ข้อสังเกต คำผสมในภาษาเขมร สามารถใช้ตัวพยัญชนะและตัวเจิงจำนวน 3 ตัว มาซ้อนกันได้ ถ้ามีพยัญชนะเจิงเป็นตัว ◌ ในการอ่านออกเสียงควบกล้ำของพยัญชนะและเจิงทั้ง 3 ตัว จะใช้เจิงของ

พยัญชนะตัวที่ 2 เป็นตัวกำหนดเสียง จะเป็นเสียงอโฆษะ หรือ โฆษะ ขึ้นอยู่กับเจิงของพยัญชนะตัวที่ 2 ดังตัวอย่าง

คำศัพท์	ถอดเสียง	คำอ่าน	คำแปล
สฺชฺไฉษ	ซอ ออ โง-เจิง โท โร เอีย โม	ซ็อง เกรียม	สงคราม
บฺชฺไฉษ	บอ ออ โง-เจิง กอ โร อา บอ	บ็อง กราบ	ปราบปราม
ตฺชฺไฉษ	จอ ออ โน-เจิง โต โร เอีย	จ็อน เตรีย	จันทรา

อย่างไรก็ตาม การประสม และการอ่านออกเสียงคำที่มีมากกว่าหนึ่งพยางค์ขึ้นไป ในภาษาขะแมร์ มีรูปแบบ และวิธีการอ่านหลายอย่าง ไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดตายตัว ทำให้เกิดความสับสน จึงจำเป็นต้องมีการสังเกต จดจำ วิธีการประสม และการอ่านออกเสียงคำในภาษาขะแมร์ไว้ เพื่อให้นำไปใช้ได้ถูกต้อง